

Universiteit Utrecht

De reactietijd bij kindermishandeling van de politie en Veilig Thuis in Amsterdam

Erik Dost

Masterthesis

De reactietijd bij kindermishandeling van de politie en
Veilig Thuis in Amsterdam

Auteur: Erik Dost

Studentnummer: 3079880

Opleiding: Master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken (MOV)

Universiteit Utrecht

Master: Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken (MOV)

Thesidocent: Chris Baerveldt

Politie eenheid Amsterdam

Thesisbegeleiders: Bert Kroek & Eric van Toorn

Datum: 21-10-2016

Voorwoord

Met deze masterthesis sluit ik mijn master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken af en hoop ik een bijdrage te leveren aan de signalering en aanpak van kindermishandeling in Amsterdam.

Helaas heb ik vertraging opgelopen tijdens het onderzoek vanwege dataproblemen. Naar aanleiding van het rapport *Huiselijk geweld gemeld en dan?* (Vink, van den Broek, van Harten, Lenting en Elzinga, 2015) onderzocht ik zorgmeldingen van de politie te Amsterdam. Ik richtte me op meldingen waar geweld tegen kinderen was gebruikt en probeerde de tijd vanaf de datum van de zorgmelding tot aan de datum van de afsluiting van het onderzoek door Veilig Thuis in kaart te brengen. Ik heb daarom 240 dossiers uit 2015 uit het systeem van de politie onderzocht, waar volgens het politiesysteem alleen direct geweld tegen kinderen was gebruikt. Echter, na documentanalyse van alle 240 dossiers bleek het in slechts 80 gevallen te gaan over alleen direct geweld tegen kinderen. In de andere gevallen was bijvoorbeeld sprake van geweld tussen ouders waar het kind getuige van is, maar soms ook geweld dat door kinderen zelf gepleegd wordt. Ondanks dat de meeste van de 240 dossiers onder de definitie van kindermishandeling van Baartman (2010) zoals geciteerd in van Leeuwen (2013) vielen, twijfelde ik of ik de dossiers zou gebruiken voor mijn onderzoek.

Daarnaast bleek uit een gesprek met betrokkenen van Veilig Thuis dat in 2015 nog met verschillende systemen werd gewerkt en niet altijd de juiste einddatum voor een casus is ingevoerd. De totale reactietijd van het netwerk van de politie en Veilig Thuis zou wel met 80 dossiers berekend kunnen worden, maar uiteindelijk weinig zeggen vanwege niet altijd juist ingevulde einddata. Vanwege deze dataproblemen bij zowel de politie als Veilig Thuis heb ik ervoor gekozen het onderzoek kwalitatief in te steken en op zoek te gaan naar knelpunten en verbeterpunten in de samenwerking gericht op kindermishandeling. Uiteindelijk ben ik tevreden met deze wijziging, omdat ik het idee heb dat met de resultaten van het uiteindelijke onderzoek in de praktijk meer kan worden gedaan.

Natuurlijk hoort in een voorwoord ook een dankwoord. Graag bedank ik Chris Baerveldt, mijn begeleider vanuit de Universiteit Utrecht, voor zijn flexibiliteit, feedback en begeleiding. Eric van Toorn en Bert Kroek van de politie eenheid Amsterdam bedank ik voor hun begeleiding en ondersteuning vanuit de politie. En tot slot bedank ik Frank Hazeleger van de GGD Amsterdam voor zijn hulp en feedback tijdens dit onderzoek.

Samenvatting

Vanwege de grote persoonlijke en maatschappelijke gevolgen die kindermishandeling kan hebben (i.e. Gezondheidsraad, 2011; Meeding, 2005), is het belangrijk dat kindermishandeling zo vroeg mogelijk wordt gesignaleerd. De politie werkt samen met de organisatie Veilig Thuis om zo snel mogelijk in te grijpen in een kindermishandelingssituatie. In deze studie wordt geanalyseerd hoe de *reactietijd* (de tijd tussen de melding van een incident bij de politie en de inzet van hulp door Veilig Thuis te Amsterdam) verkort kan worden. De reactietijd is globaal in kaart gebracht en inefficiënties en knelpunten die de reactietijd vertragen zijn geïdentificeerd. Ook zijn verbeteringen op een rij gezet zodat de reactietijd verkort kan worden. Het onderzoek is gebaseerd op interviews met tien medewerkers van de politie en Veilig Thuis.

Uit de interviews bleek dat de reactietijd per melding sterk verschilt. De totale reactietijd van de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis is over het algemeen tussen de 24 uur en 12 weken, maar regelmatig ook een aantal weken langer. De volgende oorzaken zijn gegeven voor de sterk wisselende reactietijd: meldingen die niet direct in het systeem van de politie worden gezet; meldingen die aangevuld dienen te worden; en capaciteitsproblemen.

Verschillende scenario's zijn beschreven om de huidige situatie te verbeteren, zoals: het samenvoegen van werkprocessen rondom kindermishandeling binnen de politie, één gezamenlijke werklocatie voor de politie en Veilig Thuis, meer standaardisering en automatisering in het politiesysteem, meer kennisdeling over kindermishandeling tussen verschillende afdelingen van de politie, en een verhoging van het aantal medewerkers die de meldingen over mogelijke kindermishandeling kunnen verwerken in zowel het kenniscentrum van de politie als tijdens het onderzoek van Veilig Thuis.

Abstract

It is of prime importance to detect and deal with child abuse as early as possible because of the potential personal and social harm it can cause (i.e. Gezondheidsraad, 2011; Meerding, 2005). The police collaborates together with the organisation Veilig Thuis (a specialist support and research agency) in Amsterdam in order to intervene rapidly in an abuse situation. This study analyses how the *response time* (the time between the initial police report and the intervention by Veilig Thuis) can be shortened. The response time has been generally mapped and inefficiencies or obstacles which delay the response time are identified. Also, improvements which shorten the response time have been documented. The main evidence base consisted of interviews of ten employees of the police and Veilig Thuis.

These interviews showed that there is a wide variety in response time for each case. The total response time of the collaboration of the police and Veilig Thuis in most of the cases vary anything between 24 hours and 12 weeks, but frequently takes weeks longer. The various reasons given for the wide variety in response time are: delays in entering police reports into the police database; insufficient documentation of police reports, and a lack of human resources on part of both the police and Veilig Thuis.

This study suggests several changes which could improve the current situation such as: merging the work processes concerning reported cases of child abuse within the police, a joint work location for the police and Veilig Thuis; more standardization and automation in the police system; sharing expertise on child abuse between different departments of the police; and an increase in the number of staff dealing with reported cases of child abuse both in the police knowledge center and during the investigation of Veilig Thuis.

Inleiding

Uit de meest recente prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen (Alink et al., 2012) blijkt dat in 2010 ruim 118.000 kinderen in Nederland (3,4% van het totaal) blootgesteld werden aan een vorm van kindermishandeling. Kindermishandeling kan ingrijpende gevolgen hebben voor betrokkenen, en kost de samenleving veel geld. Zo overlijden ongeveer vijftig kinderen per jaar aan de gevolgen van kindermishandeling (Dullaert, 2014). Daarnaast hebben volwassenen die in hun kindertijd zijn mishandeld een verhoogde kans op psychische en somatische problemen (Gezondheidsraad, 2011). De kosten van kindermishandeling, zoals bijvoorbeeld hulpverlening en het uitrukken van de politie, voor de Nederlandse samenleving zijn in 2005 berekend op 965 miljoen euro (Meerding, 2005). Deze berekening is gebaseerd op vijftigduizend tot tachtigduizend gevallen van kindermishandeling per jaar wat een stuk lager is dan de 118.000 kinderen die Alink et al. (2012) noemt. Het is daarom aannemelijk dat de kosten nu een stuk hoger liggen (Tijdschrift Kindermishandeling, 2012).

Vanwege de grote persoonlijke en maatschappelijke gevolgen die kindermishandeling kan hebben, is het belangrijk dat kindermishandeling zo vroeg mogelijk wordt gesignaleerd. Eén van de organisaties met een signalerende functie op het gebied van kindermishandeling is de politie. De politie meldt zorgwekkende opvoedsituaties bij Veilig Thuis (van Leeuwen, 2013). Veilig Thuis is een regionale organisatie die hulp en advies geeft bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling (Baeten, van Eijkern, Simon en Pattje, 2014). Veilig Thuis onderzoekt vervolgens of er daadwerkelijk sprake is van een vorm van kindermishandeling en beoordeelt in hoeverre passende professionele hulp ingeschakeld kan worden (Baeten, van Eijkern, Simon en Pattje, 2014).

De samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis kan als een netwerk worden opgevat. Een netwerk is volgens van Dijk (2006) een verzameling van relaties tussen verschillende knooppunten. Deze knooppunten kunnen bijvoorbeeld uit organisaties, delen van organisaties of personen bestaan. Het is belangrijk de kwaliteit van netwerken rondom jongeren vast te stellen, omdat deze netwerken veelal met publiek geld bekostigd worden. De vaststelling van de kwaliteit kan helpen de netwerken efficiënter te maken en daarmee publiek geld efficiënter in te zetten. Verschillende modellen kunnen worden ingezet om de kwaliteit van netwerken vast te stellen. Binnen dit onderzoek wordt het model van Baerveldt (z.j.) toegepast, omdat het op dit moment waarschijnlijk het enige model is wat inhoudelijke eisen gebaseerd op internationaal toepasbare standaarden voor jeugdzorg stelt aan netwerken. In het model van Baerveldt (z.j.) wordt *de reactietijd* van het netwerk beschreven als kwaliteitseis aan netwerken rondom jongeren. De reactietijd is de totale tijd vanaf het eerste signaal van de

jeugdige tot de start van een aanpak. In het geval van de politie en Veilig Thuis is het de tijd tussen de melding bij de politie en de inzet van hulp door Veilig Thuis.

De reactietijd is van belang, omdat een korte reactietijd binnen het netwerk ervoor zorgt dat sneller wordt ingegrepen bij problematische opvoedsituaties. Er zijn theoretici die het belang van vroegtijdig ingrijpen bij zorgwekkende situaties onderkennen. Zo beschrijven Carneiro en Heckman (2003) in hun model dat hoe vroeger wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van een kind hoe groter de opbrengst is. De investeringen die worden gedaan worden later terugverdiend, omdat mensen bijvoorbeeld een hogere opleiding voltooien en daardoor meer belasting kunnen betalen. Door verschillende reviews en experimentele onderzoeken is hun theoretische model bevestigd (Aos, Lieb, Mayfield, Miller & Pennucci, 2004; Lilley, 2007; Melhuish, Belsky & Barnes 2010).

Ook in de criminologie wordt vroegtijdig ingrijpen onderkend. In oudere onderzoeken werd aangegeven dat hoe jonger het kind is wanneer het gedragsproblemen vertoont, hoe groter de kans is op toekomstig probleemgedrag (Patterson en Yoerger, 1993; Caspi en Silva, 1995). Volgens meerdere theoretici kan dit alleen door interventies tijdens de eerste levensjaren worden doorbroken, omdat dan het patroon van probleemgedrag zich nog niet definitief heeft gevormd (Tremblay, 2000; Gottfredson en Hirschi, 1990). Uit verschillende meta-analyses in de jaren daarna bleek dat delinquentie van jongeren inderdaad kan worden beïnvloed door vroeg in te grijpen en preventieprogramma's toe te passen (Kraemer & Kupfer, 2005; Deković, et al., 2011).

De reactietijd van het netwerk tussen de politie en Veilig Thuis in Amsterdam is nog niet eerder onderzocht terwijl door het hoge percentage kindermishandeling in de stad dit wel van belang is. In Amsterdam wordt het percentage kindermishandeling op 5,6% geschat, 2,2% hoger dan het landelijk gemiddelde, wat neerkomt op 8200 kinderen (NJI Monitor Kindermishandeling 2014, zoals geciteerd in Factsheet Kindermishandeling Gemeente Amsterdam, 2014). Daarom worden de volgende vragen in deze thesis onderzocht:

- Wat is de reactietijd van het netwerk van de politie en Veilig Thuis gericht op kindermishandeling te Amsterdam en waardoor kan hij verschillen?
- Welke factoren vertragen de reactietijd van het netwerk van de politie en Veilig Thuis bij kindermishandeling?
- Hoe zou de reactietijd van het netwerk van de politie en Veilig Thuis bij kindermishandeling verkort kunnen worden?

Theorie

Verschillende onderwerpen zullen achtereenvolgens worden besproken. Eerst wordt ingegaan op het begrip kindermishandeling en de signalering en beoordeling van kindermishandeling. Omdat de signalering en aanpak van kindermishandeling in Nederland in netwerken is georganiseerd, wordt vervolgens ingegaan op netwerken en de inrichting van netwerken. Daarna worden modellen besproken waarmee de kwaliteit van netwerken rond jongeren beoordeeld kan worden. Er wordt kritiek gegeven op bestuurlijke modellen waarna het model van Baerveldt (z.j.) wordt geïntroduceerd. Vervolgens wordt de samenwerking gericht op kindermishandeling tussen de politie en Veilig Thuis in Amsterdam besproken. Tot slot worden verwachte knelpunten binnen deze samenwerking besproken en wordt de literatuur op dit onderzoek toegepast.

Kindermishandeling: definitie

Volgens Baartman (2013) is vanaf de jaren '70 de definitie van kindermishandeling in Nederland steeds verder uitgebreid. Inmiddels vallen de begrippen geweld, verwaarlozing, seksueel misbruik, exploitatie, schending van recht op zelfbeschikking en Münchhausen by Proxy onder de term kindermishandeling (Baartman 2010, zoals geciteerd in van Leeuwen, 2013). Deze aspecten kunnen verder worden uitgesplitst zoals in figuur 1 wordt geïllustreerd. Daarnaast heeft de term kindermishandeling ook op meer personen betrekking gekregen (Baartman, 2013). Betrof het vroeger alleen de relatie tussen ouder en kind, inmiddels omvat het ook mishandeling door bekenden of onbekenden waarbij sprake is van een afhankelijkheidsrelatie. De onderliggende aspecten van kindermishandeling worden verder uitgelegd in Bijlage 1. Geconcludeerd kan worden dat de definitie van kindermishandeling complex is en aan verandering onderhevig. De complexiteit van het begrip kindermishandeling maakt de signalering en vaststelling van kindermishandeling waarschijnlijk geen gemakkelijke opgave.

Figuur 1. Schematisch overzicht van de onderliggende aspecten van kindermishandeling (naar Baartman 2010, zoals geciteerd in van Leeuwen, 2013).

Kindermishandeling: signalering en beoordeling

Op de website van de rijksoverheid (<https://www.rijksoverheid.nl>) staat dat in Nederland verschillende middelen worden ingezet om de signalering van kindermishandeling te versterken. Zo worden publiciteitscampagnes gebruikt om omstanders, zoals burens en familieleden, alert te maken op kindermishandeling. Daarnaast worden opleidingsinstituten gestimuleerd om de aanpak van kindermishandeling onderdeel te maken van opleidingen. Ook is een meldcode ingesteld voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. Dat is een stappenplan die door professionals binnen deze sectoren gevolgd dient te worden bij vermoedens van kindermishandeling (voor de stappen zie Bijlage 2). De meldcode geldt overigens niet voor de politie. Volgens Schermer en Priester (2015) biedt de Politiewet, een wet die de organisatie en het beheer van de Nederlandse politie regelt, voldoende mogelijkheden voor de politie om kindermishandeling te signaleren en te melden.

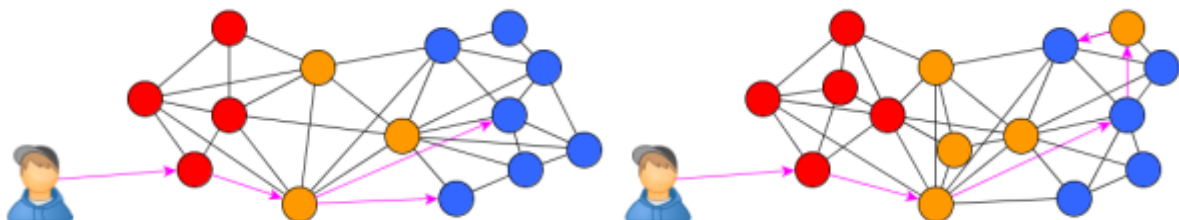
In Nederland zijn volgens Bartelink en ten Berge (2013) weinig specifieke instrumenten om kindermishandeling vast te stellen. Er zijn enkele instrumenten waarmee professionals een risicotaxatie kunnen maken om de kans op kindermishandeling in te schatten, zoals de CARE-NL, de CFRA, de Delta Veiligheidslijst en de LIRIK. Deze instrumenten zijn volgens Berge (2008) nog niet uitgebreid wetenschappelijk onderzocht. Daarnaast kan het Actuariel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ) worden toegepast waarmee risico's bij jeugdigen kunnen worden ingeschat (van der Put, Assink en Stams, 2015). Dit instrument beoogt betrouwbaarder te zijn dan klinische instrumenten omdat

het op wetenschappelijk onderzoek is gebaseerd. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid wordt nog onderzocht (van der Put, Assink en Stams, 2015). Verder zijn er signalenlijsten van kindermishandeling voor verschillende leeftijdscategorieën die professionals kunnen gebruiken (Bartelink en ten Berge, 2013). Op deze lijsten staan per leeftijdscategorie signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling, bijvoorbeeld blauwe plekken of een kind dat ineens erg stil en teruggetrokken is. Al met al lijkt de ontwikkeling van instrumenten gericht op kindermishandeling nog in de beginfase te verkeren.

Vanwege de complexiteit van het begrip kindermishandeling en het gebruik van veelal nog niet gevalideerde instrumenten is de signalering en vaststelling van kindermishandeling lastig.

Netwerken

Vermoedens van kindermishandeling kunnen door organisaties zoals de politie of door burgers gemeld worden bij Veilig Thuis. Veilig Thuis voert vervolgens onderzoek uit en schakelt waar nodig hulp in (Baeten, van Eijkern, Simon en Pattje, 2014). Deze samenwerking kan als een netwerk worden gezien. Volgens van Dijk (2006) is een netwerk een verzameling van relaties tussen verschillende knooppunten. Deze knooppunten kunnen bijvoorbeeld bestaan uit organisaties, delen van organisaties of personen. Netwerken gericht op jongeren kunnen uit verschillende organisaties bestaan zoals uit figuur 2 naar voren komt. Links in de netwerken staan rode organisaties die signaleren, in het midden oranje organisaties die schakelen, rechts blauwe organisaties die voor de uitvoering van de aanpak zorgen. De strepen tussen de organisaties geven de samenwerking aan. Een netwerk kan verschillend reageren op een casus. Aan de linkerkant verloopt de route vanaf een instroomorganisatie, langs een schakelorganisatie, naar twee organisaties die voor de casus samenwerken. Aan de rechterkant is de route van de casus minder direct; er zijn uiteindelijk twee verschillende schakelcentra bij de casus betrokken.

Figuur 2. De route van een casus door een netwerk (gebaseerd op Baerveldt, z.j.).

Sociale netwerkanalyse

Om de uitwisselingen van bronnen, zoals informatie, te bestuderen kan de sociale netwerkanalyse gebruikt worden (Haythornthwaite, 1996). Dit is een benadering en set van technieken die (onder andere) onderzoeken in hoeverre een knooppunt centraal in een netwerk ligt (i.e. Bonacich, 1987; Borgatti, 2005; Borgatti et al., 2006; Freeman, 1979; Hubbell, 1965; Katz, 1953; Taylor, 1969). Volgens Freeman (1979) zijn er drie manieren om te bepalen in hoeverre een knooppunt centraal binnen een netwerk ligt. Zo is het aantal knooppunten waarmee een centraal knooppunt is verbonden bepalend; dient men te berekenen hoe snel andere knooppunten bereikt kunnen worden; en dient de mate dat een knooppunt tussen twee andere knooppunten ligt en informatie doorstuurt te worden bepaald.

Naast het onderzoek naar de centrale ligging van knooppunten binnen een netwerk, is ook onderzocht in hoeverre een centraal knooppunt de snelheid en accuraatheid van een netwerk beïnvloedt. Zo zijn verschillende communicatiestructuren van netwerken getest op snelheid en juistheid om problemen op te lossen (Leavitt, 1951). Daaruit kwam naar voren dat centraal georganiseerde netwerken sneller en accurater werken dan niet centraal georganiseerde netwerken. Een voorbeeld van een centraal georganiseerd netwerk is een netwerk wat is opgebouwd als een wiel, met in het midden een knooppunt en daarom omheen andere knooppunten die daarmee verbonden zijn. In Bijlage 3 staan illustraties van de centrale en decentrale netwerken die gebruikt zijn in het onderzoek van Leavitt (1951). Echter, in de jaren '50 en '60 zijn nog meer experimenten uitgevoerd met dezelfde onderzoeksopzet waaruit tegengestelde resultaten naar voren kwamen (Burgess, 1968). Het onderzoek naar een centraal knooppunt in relatie tot de snelheid en accuraatheid binnen een netwerk laat dus geen consistente resultaten zien. Bovendien zijn de onderzoeksresultaten gedateerd, waardoor deze resultaten met voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden.

Ten aanzien van de relaties tussen de knooppunten in een netwerk noemen Borgatti, Mehra en Brass, (2009) overeenkomsten, sociale relaties, interacties en flows. Een voorbeeld van een overeenkomst is dat organisaties dezelfde grootte hebben of een persoon dezelfde sekse. Sociale relaties kunnen in kaart worden gebracht door bijvoorbeeld de vrienden van iemand in kaart brengen. Een voorbeeld van een interactie is het aantal keer dat iemand met iemand heeft gepraat. Met flows kan de doorstroom van bronnen door een netwerk inzichtelijk worden gemaakt. Flows kunnen bijvoorbeeld zichtbaar gemaakt worden met een stroomdiagram. Hierdoor kan inzichtelijk worden gemaakt welke stappen er precies in een werkproces worden genomen, waardoor kan worden bekeken hoe een proces efficiënter kan worden ingericht.

Kwaliteit van netwerken

Omdat netwerken gericht op jeugd met publiek geld bekostigd worden, is controle op de kwaliteit van netwerken van belang. Dit kan helpen de netwerken efficiënter te maken, waardoor logischerwijs publiek geld efficiënter wordt besteed. Echter, kwaliteit kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. In de praktijk zijn verschillende modellen voorhanden die met *bestuurlijke* kwaliteitscriteria de kwaliteit van netwerken bepalen. Deze modellen worden in deze thesis bestuurlijk genoemd, omdat ze niet gebaseerd lijken te zijn op inhoudelijke eisen aan netwerken maar op management eisen (bijvoorbeeld een goede organisatie van het netwerk). In Nederland lijken drie modellen met name toegepast te worden die achtereenvolgens zullen worden besproken.

Het eerste bestuurlijke model is het Normenstelsel Ketenkwaliteit van de Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ, 2007). Dit stelsel wordt toegepast om eerstelijnsamenwerkingsverbanden -meerdere samenwerkende organisaties die met de medewerkers in direct contact staan met de hulpvragers- en diabeteszorg in ketens te beoordelen. Het bestaat uit drie niveaus waarbinnen tien criteria behaald dienen te worden om certificering te behalen. Niveau één is gericht op algemene uitgangspunten en de centrale positie van de patiënt in het ketenproces. Vervolgens wordt op niveau twee de organisatie van de ketenzorg beoordeeld. Niveau 3 is gericht op de HKZ/ISO 9001:2000 normen waar onder andere het kwaliteitsmanagementsysteem onder valt. Er is geen onderzoek bekend naar de effectiviteit van de HKZ normenstelsels.

Het tweede bestuurlijke model is het Kwaliteitskader Ketenzorg (TNO, 2004). Het Kwaliteitskader Ketenzorg is toepasbaar op alle ketens binnen de zorg. De verbetercyclus Plan, Do, Check, Act (plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen) wordt in dit model gevolgd. In de Plan-fase ligt de nadruk op criteria voor de structuur en de randvoorwaarden waarbinnen ketenzorg plaatsvindt. In de Do-fase ligt de nadruk op criteria voor de ketenzorgprocessen en de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn. In de Checkfase ligt de nadruk op criteria voor resultaatgerichte aandachtsvelden, zoals waardering door klanten en eindresultaten. De uitkomsten van de Check-fase bieden weer aanknopingspunten voor de Act-fase. Er is geen onderzoek bekend naar de effectiviteit van het Kwaliteitskader Ketenzorg.

Het derde bestuurlijke model is het ontwikkelingsmodel Ketenzorg (Ahaus, Huijsman & Minkman, 2010). Het ontwikkelingsmodel Ketenzorg is gericht op alle vormen van ketensamenwerking binnen de zorg. Het wordt gebruikt om ketenzorg te ontwikkelen en evalueren. Het model bestaat uit negen clusters, 89 elementen en vier ontwikkelingsfasen. Door een keten te spiegelen aan de 89 elementen en de ontwikkelingsfasen kan de huidige

stand van zaken van de keten opgemaakt worden. Deze spiegeling kan als input voor verbeterplannen voor de keten worden gebruikt. Er is geen onderzoek bekend naar de effectiviteit van het ontwikkelingsmodel Ketenzorg.

Een alternatief voor de bestuurlijke modellen is het model van Baerveldt (z.j.). Dit model stelt inhoudelijke eisen aan netwerken, is gericht op netwerken rondom jongeren en gebaseerd op wat jongeren belangrijk vinden aan hulpverlening. Het model is gebaseerd op de Quality For Children (Q4C) standaard 'de juiste hulp wordt zo snel mogelijk geboden' (van Beek en Rutjes, 2009). Q4C standaarden zijn internationaal toepasbare standaarden voor jeugdzorg die aansluiten bij het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK). In tabel 1 staan de inhoudelijke eisen aan netwerken gericht op kinderen en jongeren uit het model van Baerveldt (z.j.). Het betreft de vindkans, de aanpakkans, de reactietijd, de consistentie en de trefzekerheid. Er is nog geen experimenteel onderzoek gedaan naar het model.

Tabel 1

De inhoudelijke eisen van Baerveldt (z.j.) aan netwerken gericht op jongeren

Inhoudelijke eis	Definitie
Vindkans	De kans dat jongeren worden waargenomen door het netwerk
Aanpakkans	De kans dat daadwerkelijk een aanpak wordt gestart
Reactietijd	De totale tijd vanaf het eerste signaal van de jeugdige tot de start van de aanpak
Consistentie	Kinderen en jongeren ervaren dat organisaties in grote lijnen dezelfde inhoudelijke lijn trekken
Trefzekerheid	De aanpak is passend en effectief voor het kind

Het model van Baerveldt (z.j.) wordt nu besproken aan de hand van de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis. De vindkans is de kans dat jongeren worden waargenomen door het netwerk. In het geval van het netwerk van de politie en Veilig Thuis gaat het hier om de signalerende functie van de politie. Dit percentage kan berekend worden door de meldingen die binnenkomen bij Veilig Thuis te filteren op de politie. De aanpakkans is de kans dat er daadwerkelijk een aanpak wordt gestart. Wanneer een melding bij Veilig Thuis binnenkomt, wordt een triage uitgevoerd. De triage biedt medewerkers aanknopingspunten om te beoordelen welke spoed en welke expertise nodig is om in te grijpen voor het direct en op termijn veiligstellen van de fysieke en emotionele veiligheid van gezinsleden (Vogtlander en van Arum, 2015). Op basis van de triage kan bijvoorbeeld nader onderzoek plaatsvinden of

doorgezet worden naar het lokale veld (Vogtländer en van Arum, 2015). Al deze handelingen kunnen als aanpak worden gezien en als percentage van het totale aantal meldingen berekend worden. De reactietijd is de totale tijd vanaf het eerste signaal van de jeugdige tot de start van een aanpak. In het geval van de politie en Veilig Thuis is het de tijd tussen de melding bij de politie en de inzet van hulp door Veilig Thuis. Consistentie betekent dat kinderen en jongeren ervaren dat organisaties en personen naar hen toe over het algemeen dezelfde inhoudelijke lijn trekken. Trefzekerheid houdt in dat de eerste aanpak passend en effectief is. Dat kan gemeten worden door casussen te volgen door het gehele netwerk van de politie, Veilig Thuis en de hulpaanbieders.

Geconcludeerd kan worden dat de bestuurlijke modellen op een bepaalde doelgroep zijn gericht (HKZ) of algemeen op zorg zijn gericht (Kwaliteitskader Ketenzorg en het ontwikkelingsmodel Ketenzorg). Daarnaast is van geen van de modellen de effectiviteit aangetoond. Het model van Baerveldt (z.j.) stelt inhoudelijke eisen aan netwerken, is gericht op netwerken rondom jongeren en gebaseerd op wat jongeren belangrijk vinden aan hulpverlening. Ondanks dat ook de effectiviteit van dit model nog niet is aangetoond kan dit model mogelijk een bijdrage leveren aan efficiëntere netwerken rondom jongeren, bijvoorbeeld het netwerk tussen de politie en Veilig Thuis.

Samenwerkingsproces politie en Veilig Thuis in Amsterdam

De werkwijze rondom kindermishandeling door de politie en Veilig Thuis te Amsterdam wordt in figuur 3 als stroomschema getoond. De flow in dit model is gebaseerd op literatuur (Baeten, van Eijkern, Simon & Pattje, 2014; Pattje, 2015) en gesprekken met de groep betrokkenen die in de methodesectie beschreven staan. Meldingen huiselijk geweld worden ook getoond, omdat volgens Baartman (2010), zoals geciteerd in van Leeuwen (2013) het getuige zijn van huiselijk geweld door een kind onder het begrip kindermishandeling valt. De flow binnen de politie bestaat uit blauwe knooppunten, binnen Veilig Thuis uit witte knooppunten en de lichtblauwe knooppunten zijn gezamenlijke stappen van de politie en Veilig Thuis binnen de flow. De pijlen geven de richting van de flow aan. Om het figuur overzichtelijk te houden is ervoor gekozen geen pijlen tussen de terugkoppeling politie en het kenniscentrum te plaatsen. Deze *loop* is er in de praktijk wel.

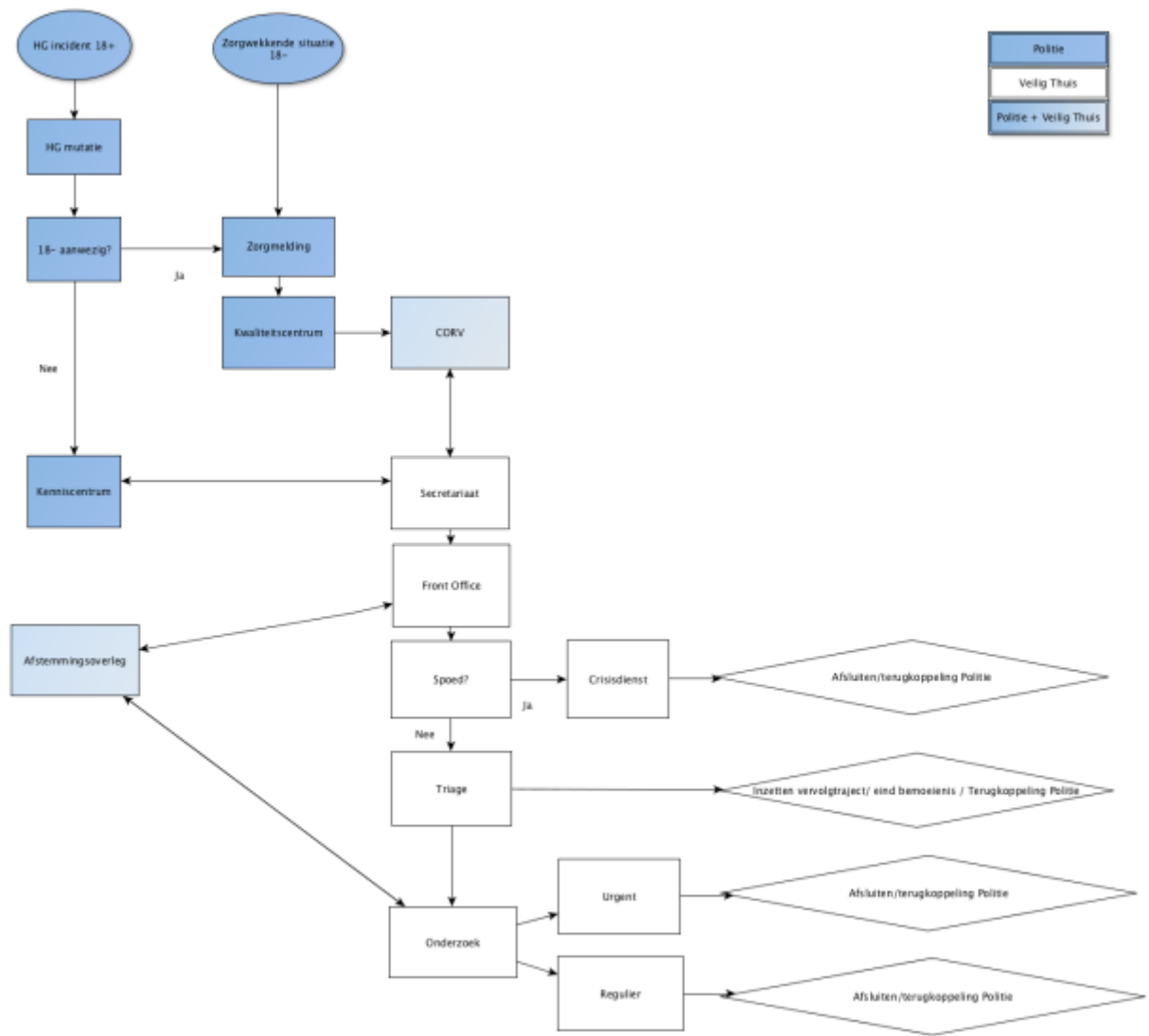
Binnen de politie is de huiselijk geweld flow gericht op volwassenen. De zorgmeldingen flow is bedoeld voor zorgwekkende situaties van minderjarigen. Het stroomschema wordt kort beschreven zonder diep in te gaan op het jargon van de politie en Veilig Thuis. Voor een gedetailleerde beschrijving van de flow, inclusief jargon, zie Bijlage 6. Daarnaast is in Bijlage 7 een verklaring van de afkortingen te vinden.

De huiselijk geweld flow start met een melding die binnenkomt op de meldkamer, waarna een eenheid op de melding afgaat. Daarna wordt door een agent een bericht opgemaakt in het registratiesysteem van de politie. Wanneer kinderen op het adres woonachtig zijn, dient naast het huiselijk geweld bericht ook een zorgmelding opgemaakt te worden. Wanneer de huiselijk geweld melding is opgemaakt, wordt deze naar het kenniscentrum van de politie gestuurd, waar de melding wordt gecontroleerd en eventueel aanvullende informatie wordt toegevoegd. Daarna wordt de melding per mail naar Veilig Thuis verstuurd.

De flow bij de zorgmeldingen is anders dan bij meldingen voor huiselijk geweld. Wanneer de politie op de hoogte komt van een zorgwekkende situatie, bijvoorbeeld een kind wat geslagen is door de ouder of alcoholgebruik van de ouder tijdens de zwangerschap, wordt door een politiefunctionaris een zorgmelding opgemaakt. Wanneer zorgmeldingen zijn opgemaakt in het systeem worden ze automatisch verstuurd naar de mailbox van het kwaliteitscentrum van de politie. Daar wordt de zorgmelding gecontroleerd en wordt eventueel aanvullende informatie toegevoegd. Daarna wordt de melding verstuurd naar een digitaal knooppunt tussen het justitiële en gemeentelijke domein. Veilig Thuis haalt de berichten van dit knooppunt af.

Het secretariaat van Veilig Thuis ontvangt de meldingen huiselijk geweld in een mailbox. Daarnaast haalt het secretariaat van Veilig Thuis de zorgmeldingen uit het digitale knooppunt. Vervolgens zet het secretariaat de meldingen klaar voor medewerkers van de front office. In de front office wordt middels een eerste triage bekeken of er sprake is van spoed. Wanneer dat het geval is, wordt de spoeddienst ingezet om binnen twee uur ter plekke te zijn, onderzoek te doen en waar nodig passende hulp in te schakelen. Vervolgens wordt na afronding van het onderzoek afgesloten en een terugkoppeling aan de politie gedaan. Wanneer er geen sprake van spoed is, vindt er een vervolg triage plaats. Als er sprake is van hulpverlening in het gezin kan de melding worden doorgezet naar het lokale veld of de gecertificeerde instellingen waarna terugkoppeling aan de politie plaatsvindt. Wanneer dat niet het geval is, en er zijn twijfels over de veiligheid binnen het gezin kan een onderzoek door Veilig Thuis uitgevoerd worden. Na dit onderzoek wordt een advies gegeven over best passende hulpverlening, het dossier afgesloten en een terugkoppeling aan de politie gedaan.

Zowel vanuit de front office als vanuit het onderzoek kan een melding ingediend worden in het afstemmingsoverleg. In het afstemmingsoverleg bespreken de politie en Veilig Thuis gezamenlijk een melding. In Pattje (2015) staat beschreven wanneer Veilig Thuis over een melding overleg voert met de politie.

Figuur 3. Stroomdiagram van de huiselijk geweld meldingen en zorgmeldingen binnen het netwerk van de Politie en Veilig Thuis te Amsterdam.

Mogelijke knelpunten binnen het netwerk van de politie en Veilig Thuis

In de literatuur is gezocht naar knelpunten die veel voorkomen binnen netwerken en toegepast kunnen worden op het netwerk van de politie en Veilig Thuis. Deze zijn helaas niet gevonden. Door logisch te redeneren zijn daarom een aantal mogelijke knelpunten op een rij gezet. Deze knelpunten zijn het proces, ICT en kennis, welke achtereenvolgens worden besproken. Ten eerste is het mogelijk dat de werkprocessen van de twee organisaties nog niet goed op elkaar is afgestemd. Er wordt met verschillende computersystemen gewerkt en er geldt verschillende wetgeving voor de organisaties binnen het werkproces. Dit maakt het afstemmen van de werkprocessen waarschijnlijk ingewikkeld. Daarnaast kunnen ingewikkelde ICT systemen ook intern voor onduidelijkheid zorgen, omdat niet iedereen een ICT achtergrond heeft of goed met computers om kan gaan. Hierdoor kunnen handelingen door verschillende werknemers verschillend ingevuld worden wat de uniformiteit en algemene kwaliteit kan beïnvloeden. Ten derde kunnen vanwege de complexiteit van het begrip kindermishandeling en onvoldoende kennis waarnemingsproblemen binnen het netwerk ontstaan. Wanneer een agent goed op de hoogte is van het begrip kindermishandeling zal deze agent misschien eerder zorgen melden dan een agent die vooral gericht is op het vangen van criminelen. Ook kunnen communicatieproblemen ontstaan vanwege verschillende organisatieculturen en verschillende opvattingen over kindermishandeling. Hierdoor kunnen spanningen ontstaan tussen de politie en Veilig Thuis en kan onbegrip ontstaan over elkaars zienswijze.

Huidig onderzoek

De signalering en aanpak van kindermishandeling die in Nederland in netwerken is georganiseerd is geen gemakkelijke opgave. Dit komt onder andere omdat de definitie van kindermishandeling aan verandering onderhevig is en er weinig tot geen gevalideerde instrumenten zijn om kindermishandeling vast te stellen. Omdat de netwerken gericht op kindermishandeling met publiek geld gefinancierd worden, is het van belang deze netwerken te beoordelen zodat efficiënter wordt samengewerkt. Het model van Baerveldt (z.j.) is waarschijnlijk het enige model op dit moment dat specifiek op netwerken rondom jongeren gericht is en wordt in dit onderzoek toegepast op het netwerk van de politie en Veilig Thuis. De reactietijd is in dit onderzoek de tijd tussen de melding van een incident bij de politie en de doorverwijzing of afsluiting van Veilig Thuis.

Uit het voorwoord van deze thesis komt naar voren komt dat de reactietijd van de politie en Veilig Thuis niet op data kan worden gebaseerd en daarom niet met harde data kan worden onderbouwd. Wel kan een algemeen beeld van de reactietijd in kaart worden gebracht. Daarom wordt gefocust op knelpunten en mogelijke oplossingen voor deze

knelpunten en een algemeen beeld van de reactietijd. Verder is er helaas weinig literatuur gevonden over een efficiënte inrichting van netwerken. Zo zijn er geen eenduidige onderzoeksresultaten over de structuur van een netwerk in relatie tot snelheid en accuraatheid van het netwerk gevonden, waardoor dit lastig op het onderzoek toegepast kan worden. Wel kunnen verschillende knelpunten mogelijk invloed te hebben op de reactietijd. Zo kunnen waarschijnlijk op proces-, ICT-, en kennisniveau zaken binnen het netwerk misgaan. Het onderzoeksdoel is dan ook om knelpunten op proces-, ICT- en kennisniveau in kaart te brengen en tegelijkertijd oplossingen voor deze knelpunten te vinden. Hierdoor kan de reactietijd van het netwerk mogelijk worden verkort en kan daarnaast meer kennis ontstaan over knelpunten binnen netwerken. De volgende methode is hiertoe gehanteerd.

Methode

Tijdens dit onderzoek zijn individueel semigestructureerde interviews afgenomen. De medewerkers is gevraagd naar de reactietijd, waar knelpunten binnen het netwerk liggen en hoe de reactietijd verkort kan worden. Bij de politie eenheid Amsterdam zijn een districtscoördinator jeugd, een buurtregisseur, een inspecteur, een operationeel specialist, een projectleider zeden en een operationeel commandant geïnterviewd. De gemiddelde leeftijd was 51 jaar. Het percentage mannen was 60% en het percentage vrouwen was 40%. Bij Veilig Thuis Amsterdam Amstelland zijn een medewerker van de front office, een medewerker van de front office en crisisdienst, een gedragsdeskundige en een programmamanager geïnterviewd. De gemiddelde leeftijd betrof 41 jaar. Het percentage mannen was 25% en het percentage vrouwen was 75%.

Binnen de politie is gebruik gemaakt van een sneeuwbalsteekproef door aan de medewerkers te vragen wie nog meer onderdeel was van het netwerk en nog meer informatie over het netwerk kon hebben. Binnen Veilig Thuis is geen sneeuwbalsteekproef toegepast, maar is de onderzoeker via de programmadirecteur in contact gekomen met vier medewerkers. Omdat er veel relevante resultaten uit het onderzoek naar voren kwamen, is besloten het aantal medewerkers bij Veilig Thuis niet uit te breiden.

De interviews duurden drie kwartier tot anderhalf uur. Deze zijn opgenomen op een geluidsdrager en er zijn aantekeningen gemaakt. De interviews zijn op verschillende locaties afgenomen, meestal in een ruimte op het hoofdbureau van de politie in Amsterdam of op het kantoor van Veilig Thuis Amsterdam Amstelland. Eerst is uitgelegd wat het onderzoek inhield en is toestemming gevraagd een opname van het interview te maken, zodat de interviews uitgewerkt konden worden. Om de privacy te waarborgen van de medewerkers is ervoor gekozen alleen de functies te noemen binnen het onderzoek.

De medewerkers is gevraagd naar welke elementen binnen de politie en Veilig Thuis de flow van de zorgmeldingen en huiselijk geweld meldingen vertraagden en welke oplossingen zij hiervoor wisten. Deze elementen zijn overgenomen uit het model gebaseerd op literatuur (Bijlage 4) en zijn verwerkt in een topiclijst, welke is opgenomen in Bijlage 5. De medewerkers mochten aangeven welke elementen binnen de politie en Veilig Thuis de flow van de zorgmeldingen en huiselijk geweld meldingen vertraagden en welke oplossingen zij hiervoor wisten. Dit werd door de onderzoeker in de tabel ingevuld. Daarna mocht een cijfer tussen de nul en tien worden gegeven aan de genoemde elementen. Hierdoor werd inzichtelijk welke punten de medewerkers het belangrijkste vonden. Vervolgens heeft de onderzoeker doorgevraagd naar de punten met de hoogste cijfers, om meer inzicht te verwerven in de belangrijkste punten.

Het vaststellen van de reactietijd was soms lastig, omdat de medewerkers regelmatig alleen zicht hadden op een klein stukje binnen het netwerk. Daarom is vaak een schatting van de reactietijd van het totale netwerk gegeven of alleen van het deel van de politie of van Veilig Thuis. Hierdoor kon toch nog een algemeen beeld van de reactietijd verkregen worden. Het thema reactietijd leek daarnaast met name binnen Veilig Thuis gevoelig te liggen waardoor het mogelijk is dat de onderzoeker minder heeft doorgevraagd naar de reactietijden binnen Veilig Thuis en daardoor minder data over de reactietijd bij Veilig Thuis heeft gekregen.

Omdat alle betrokkenen aangaven het onderzoek naar de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis een belangrijk onderwerp te vinden en graag meewerkten aan het onderzoek is de kans groot dat er weinig sociaal wenselijke antwoorden zijn gegeven. Daarnaast was het mogelijk uitspraken over vertragende elementen en oplossingen te valideren bij collega's van dezelfde organisatie en met medewerkers van de samenwerkende organisatie. Zo zijn bijvoorbeeld een aantal punten meerdere malen genoemd door beide organisaties wat het waarschijnlijk maakt dat het daadwerkelijk een belangrijk punt was. Deze manier van validatie kwam de betrouwbaarheid van het onderzoek ten goede.

De interviews zijn uitgeschreven en met het programma NVivo geanalyseerd. Eerst is de tekst geordend en zijn stukken die niet van belang waren voor de hoofdvragen verwijderd. Vervolgens zijn de interviewteksten gelabeld met één woord die de zin of alinea samenvatte. Tot slot zijn deze labels gereduceerd tot kernlabels. Deze methode is gebaseerd op Baarda, de Goede en Teunissen (2009).

Resultaten

De reactietijd, de vertragende elementen en de aangegeven oplossingen worden nu besproken. Het aantal medewerkers wordt per element aangegeven (P=2 betekent dat twee medewerkers van de politie deze uitspraak hebben gedaan, VT=3 betekent in dat drie medewerkers van Veilig Thuis deze uitspraak hebben gedaan).

Reactietijd van het netwerk

Uit de interviews bleek dat de reactietijd bij de politie per melding sterk verschilt. Zowel huiselijk geweld meldingen als zorgmeldingen kunnen ongeveer binnen 24 uur doorgezet worden, maar soms duurt het een week of langer voor een melding doorgezet wordt naar Veilig Thuis. Deze grote tijdsverschillen worden veroorzaakt doordat een melding in het systeem van de politie dient te worden gezet en dit niet altijd direct gebeurt. Dit kan gebeuren doordat een agent zijn surveillance moet afmaken (P=2), de werkdag ten einde is (P=1), of er een vrije dag of weekend tussen zit (P=1). Daarnaast worden meldingen soms niet voldoende ingevuld waardoor het kenniscentrum (gericht op meldingen voor volwassenen) of kwaliteitscentrum (gericht meldingen voor minderjarigen) opnieuw met de agent contact opneemt voor aanvullende informatie, wat veel tijd kost (P=3; VT=2). Tot slot werd door zowel medewerkers van de politie als Veilig Thuis aangegeven dat er (mogelijk) capaciteitsproblemen zijn bij het kenniscentrum, waardoor meldingen soms laat worden doorgestuurd naar Veilig Thuis (P=2; VT=1).

Ook bij Veilig Thuis verschilt de reactietijd sterk. Wanneer de genoemde tijden binnen de flow van Veilig Thuis ruim genomen worden opgeteld zou het tussen de vier uur en ongeveer 11 weken duren voordat alle typen zaken zijn afgerond. Echter, doordat er binnen het onderzoek vertraging optreedt, wordt dat regelmatig niet gehaald en kunnen zaken weken en soms langer open blijven staan. Uit de interviews bleek dat crisiszaken binnen drie uur opgepakt worden en triages binnen vijf dagen worden afgerond. Vervolgens dient het onderzoek binnen tien weken na de triage afgerond te worden, maar helaas wordt dit in de praktijk regelmatig niet gehaald en is er een werkvoorraad. De belangrijkste reden die door medewerkers van beide organisaties werd genoemd voor de vertraging is een tekort aan capaciteit (VT=2; P=2). Tegelijkertijd werd aangegeven dat er nog geen goede analyse is gedaan naar de langere doorlooptijden binnen het onderzoek van Veilig Thuis Amsterdam Amstelland (VT=1) en het ontstaan van een werkvoorraad.

Concluderend, de totale reactietijd van de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis varieert over het algemeen tussen de 24 uur en 12 weken, maar duurt regelmatig ook een aantal weken langer.

Knelpunten reactietijd netwerk

Onderstaande knelpunten zijn na analyse onderverdeeld in de thema's proces, ICT, kennis en capaciteit.

Proces

Een eerste knelpunt wat werd benoemd is de mate van terugkoppeling aan de zorgmelder. Wanneer geen terugkoppeling vanuit de politie en Veilig Thuis plaatsvindt richting de zorgmelder kan dit de zorgmelder demotiveren om een kwalitatief goede melding op te maken (P=2). De agent weet dan volgens de medewerker namelijk niet wat met de melding gebeurt (P=1). Een ander punt binnen het proces wat werd benoemd is het kenniscentrum van de politie. Met de komst van het kenniscentrum is de kwaliteit van de meldingen aan Veilig Thuis omhoog gegaan, maar treden ook vertragingen op (VT=2; P=1). Meldingen worden soms later dan een week doorgestuurd wat in geval van crisismeldingen een probleem kan zijn, omdat na acht dagen geen beoordeling van spoed meer mogelijk is.

ICT

In het systeem van de politie is een aantal handelingen nog niet geautomatiseerd (P=4). Zo staat de toelichting nog niet automatisch in de zorgmelding (P=3). Daarnaast wordt bij een melding huiselijk geweld waarbij een zorgmelding opgemaakt dient te worden, de inhoud niet automatisch naar de zorgmelding gekopieerd (P=3). Dit kan voor frustratie bij een agent zorgen vanwege extra werk. Een andere medewerker gaf aan dat het digitale knooppunt tussen justitie en de gemeente een faalbericht kan geven, omdat de zorgmelding technisch niet volledig is ingevuld (P=1). Vervolgens dient uitgezocht te worden waarom een faalbericht wordt aangegeven. Tot slot kost het invullen van de terugkoppeling aan de politie op dit moment veel tijd en zou efficiënter ingericht kan worden (VT=1).

Kennis

Door onvoldoende kennis en affiniteit met huiselijk geweld en kindermishandeling kan het voorkomen dat een agent soms geen melding of een beknopte melding opmaakt (P=2; VT=2). De onvolledige melding dient dan later aangevuld te worden. Daarnaast kan het niet begrijpen van de werkwijze en jargon van zowel de politie als Veilig Thuis voor vertraging zorgen. Zo kan bijvoorbeeld onbedoeld tijdens een afstemmingsoverleg langs elkaar heen worden gecommuniceerd of kan onbegrip ontstaan over elkaars werkwijze (P=2, VT=2).

Capaciteit

Zowel door medewerkers van de politie als Veilig Thuis werd aangegeven dat door capaciteitsproblemen Veilig Thuis vertraging oploopt bij het onderzoek (P=2; VT=2). Het gevolg hiervan is dat er werkvoorraden ontstaan. Verder noemden medewerkers van zowel de politie als Veilig Thuis dat de capaciteit van het kenniscentrum van de politie mogelijk ook te laag is (P=1; VT=1). Dit kan ervoor zorgen dat het lang duurt voor het kenniscentrum op een mail reageert (VT=1).

Aangegeven verbeterpunten

Na analyse zijn ook de verbeterpunten onderverdeeld in de thema's proces, ICT, kennis en capaciteit.

Proces

Ten eerste zijn verbeterpunten binnen het proces van de politie besproken. Het kwaliteitscentrum (gericht op zorgmeldingen) en het kenniscentrum (gericht op meldingen huiselijk geweld) zouden samengevoegd kunnen worden (P=1). Zeventig procent van de zorgmeldingen heeft namelijk betrekking op huiselijk geweld. Een voordeel van een samenvoeging is dat zorgmeldingen waarbij tegelijkertijd sprake is van huiselijk geweld gezamenlijk naar Veilig Thuis verstuurd kunnen worden. Ook is een voordeel dat Veilig Thuis minder meldingen ontvangt, omdat dubbele meldingen eruit kunnen worden gehaald wat de reactietijd kan verlagen.

Naast het samenvoegen van het kwaliteitscentrum en het kenniscentrum zouden verschillende expertises van de politie op het kenniscentrum gebundeld kunnen worden in een front office waar politietriages worden uitgevoerd (P=1). Deze front office kindermishandeling zou dan vooral op signalering, het aanjagen van de partners en het betrekken van de juiste expertise binnen de politie gericht zijn. In het geval van bijvoorbeeld loverboyproblematiek kan dan gemakkelijker iemand van een andere afdeling worden betrokken.

Ten tweede zijn over het samenwerkingsproces van de politie en Veilig Thuis verbeterpunten genoemd. Zo zou de politie bij de triage van Veilig Thuis betrokken kunnen worden (P=2). Op die manier kan in ernstige gevallen, zoals bij seksueel misbruik, eerder ingegrepen worden. Ook zou de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis versterkt kunnen worden wanneer het kenniscentrum van de politie en Veilig Thuis op één locatie samenwerken (P=3; VT=2). Dit gebeurde eerder, maar inmiddels wordt niet meer op één locatie samengewerkt maar is in plaats daarvan het afstemmingsoverleg ingesteld. Tot slot

zou de politie in spoedgevallen ook met Veilig Thuis kunnen bellen, zodat sneller gereageerd wordt door Veilig Thuis (VT=1). Er hoeft dan niet gewacht te worden totdat de meldingen het politiesysteem doorlopen hebben.

ICT

Binnen het systeem van de politie zou meer gestandaardiseerd kunnen worden (P=4). Zo kunnen verplichte velden in de zorgmelding de kwaliteit van de meldingen verhogen (P=3). Ook zou het systeem bepaalde velden automatisch in kunnen vullen, bijvoorbeeld de namen van gezinsleden die in een melding ingevuld worden (P=2). Verder zou de toelichting automatisch toegevoegd kunnen worden aan de zorgmelding in plaats van dat deze opnieuw ingevuld dient te worden (P=3). Tot slot zou de terugkoppeling (zowel ontvangst als afsluiting van een zaak) aan de zorgmelder, gestandaardiseerd of door een secretariaat, in het systeem van de politie gezet kunnen worden (P=1).

Kennis

De timing en vorm waarin kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling aan basisteams en buurtregisseurs wordt aangereikt is van belang, omdat mailtjes niet altijd gelezen worden of als afstandelijk kunnen worden ervaren door agenten (P=2). Zo zouden medewerkers die besluiten maken over het proces of het beleid aan kunnen sluiten bij het wijkagentoverleg waardoor het contact directer is en kennis gemakkelijker kan worden gedeeld (P=1). Ook zouden ochtenden georganiseerd kunnen worden waar kennisdeling rondom kindermishandeling centraal staat (P=1).

Capaciteit

Er werd aangegeven dat de capaciteit van het kenniscentrum van de politie verhoogd zou moeten worden wanneer het samengevoegd wordt met het kwaliteitscentrum (P=1). Het kenniscentrum zou dan namelijk meer taken krijgen. Daarnaast werd aangegeven dat de formatie binnen Veilig Thuis uitgebreid zou kunnen worden, omdat de capaciteit te laag is om alle meldingen te kunnen verwerken binnen de wettelijke termijnen (VT=1).

Conclusie

In dit onderzoek is de reactietijd van de samenwerking van de politie en Veilig Thuis te Amsterdam gericht op kindermishandeling onderzocht. In interviews met tien medewerkers van de politie en Veilig Thuis is gevraagd naar de reactietijd, vertragende factoren en manieren om de reactietijd te verkorten.

Uit de interviews bleek dat de totale reactietijd van de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis varieert tussen de 24 uur en 12 weken, maar regelmatig ook een aantal weken langer duurt. Deze grote tijdsverschillen per casus worden volgens de medewerkers veroorzaakt doordat meldingen soms niet direct in het systeem van de politie worden gezet, meldingen soms door politieagenten niet voldoende ingevuld worden, en de capaciteit van het kenniscentrum van de politie en binnen het onderzoek van Veilig Thuis te laag is.

Op de gebieden proces, ICT, kennis en capaciteit kunnen volgens de medewerkers vertragingen binnen het netwerk optreden. Verschillende aanpassingen zijn genoemd om deze knelpunten op te lossen. Zo kan het samenvoegen van werkprocessen bij de politie de reactietijd verkorten en zou door de politie en Veilig Thuis op één locatie samengewerkt kunnen worden. Andere punten die genoemd zijn: meer standaardisering en automatisering in het systeem van de politie, het onderhouden en versterken van kennis van kindermishandeling en huiselijk geweld bij de politiefunctionarissen, en een verhoging van de capaciteit binnen het kenniscentrum van de politie en tijdens het onderzoek van Veilig Thuis.

Omdat de meeste medewerkers aangaven het onderwerp belangrijk te vinden en daardoor waarschijnlijk niet geneigd waren sociaal wenselijk te antwoorden zijn de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek betrouwbaar. Ook was het mogelijk verschillende genoemde verbeteringen voor te leggen aan meerdere medewerkers van beide organisaties wat de begripsvaliditeit van dit onderzoek ten goede kwam. Wel is de representativiteit van het onderzoek bij Veilig Thuis minder sterk dan bij de politie, omdat bij Veilig Thuis geen onderzoekers gesproken zijn, terwijl ze wel een belangrijke plaats in het werkproces innemen.

Ondanks dat dit onderzoek zich richt op de samenwerking tussen de politie en Veilig Thuis in Amsterdam kunnen de beschreven oplossingen die de reactietijd verkorten wellicht ook naar andere veiligheidsregio's gegeneraliseerd worden. Zo lijkt het logisch dat efficiënte werkprocessen binnen de samenwerking, slim ingerichte ICT, het delen en op pijl houden van kennis op het gebied van kindermishandeling, en voldoende capaciteit mogelijk ook in andere veiligheidsregio's voor een kortere reactietijd van het netwerk van de politie en Veilig Thuis zorgt.

Discussie

Scenario's voor het proces

Een aantal implicaties voor de praktijk volgen uit de conclusie. De meeste verbeterpunten die door de medewerkers zijn genoemd richten zich op de proceskant. Drie scenario's ten behoeve van een sneller werkproces worden hieronder beschreven die zijn gebaseerd op de uitspraken van de medewerkers. Helaas is er weinig tot geen eenduidige of recente literatuur beschikbaar om deze scenario's te onderbouwen.

In het eerste scenario wordt het werkproces voor huiselijk geweld en het werkproces voor de zorgmeldingen binnen de politie samengevoegd tot één werkproces. Het kwaliteitscentrum wordt in dit scenario opgenomen in het kenniscentrum. Het kenniscentrum ontvangt dan zowel de meldingen huiselijk geweld als de zorgmeldingen en stuurt ze naar Veilig Thuis. Ondanks dat er geen eenduidige resultaten over de beste structuur van een netwerk bestaan (Burgess, 1968; Leavitt, 1951), is het toch logisch de twee werkprocessen samen te voegen. Er zijn dan namelijk minder mogelijkheden om binnen het werkproces vertraging op te lopen. Ook kan met hogere kwaliteit en minder dubbele meldingen worden gewerkt waardoor Veilig Thuis minder meldingen ontvangt. Daarnaast kan in dit scenario het kenniscentrum omgedoopt worden tot een front office kindermishandeling politie. De front office kindermishandeling politie is gericht op signalering van kindermishandeling, jaagt partners aan en betreft de juiste expertise binnen de eigen organisatie. Hierdoor is er één duidelijk aanspreekpunt voor zowel interne als externe partijen.

In het tweede scenario werkt de front office kindermishandeling politie met de front office van Veilig Thuis samen op één locatie. Hierdoor vinden waar nodig gezamenlijke triages plaats, kan gemakkelijk overleg plaatsvinden, en kan kennis van elkaars ziens- en werkwijze snel toenemen. Dit scenario is deels eerder uitgevoerd, maar omgezet naar het samenwerkingsoverleg dat twee keer per week plaatsvindt. Nu beide organisaties anderhalf jaar verder zijn, lijkt het logisch opnieuw over dit scenario met elkaar in gesprek te gaan. Temeer omdat uit de interviews blijkt dat het samenwerkingsoverleg door beide partijen als positief wordt ervaren en men graag de samenwerking versterkt.

In het derde scenario belt de politieagent op straat met de front office van Veilig Thuis voordat een zorgmelding wordt opgemaakt. Hierdoor wordt het proces van de zorgmelding overgeslagen en kan tussen een dag en een week aan tijd gewonnen worden. Daarna zet de politieagent de zorgmelding in het systeem van de politie. Dit scenario kan in fases gerealiseerd worden door dit bijvoorbeeld eerst op de spoedmeldingen toe te passen. Op termijn zou dit vervolgens kunnen gelden voor alle meldingen. In de toekomst zou dan de

digitale zorgmelding vervangen kunnen worden door een telefonische melding die Veilig Thuis in het systeem zet en terugkoppelt aan de politie.

ICT, kennis en capaciteit

Naast efficiëntere werkprocessen is slim ingerichte, simpel werkende ICT belangrijk. Uit de interviews blijkt dat het voor de politieman op straat efficiënt en motiverend is wanneer zoveel mogelijk informatie in het systeem geautomatiseerd en gestandaardiseerd wordt, inclusief de terugkoppelingen van de meldingen. Hierdoor is een agent minder tijd aan het invullen van de meldingen kwijt en weet hij wat er met de melding gebeurt. Daarnaast wordt hierdoor de kwaliteit van de meldingen verhoogd omdat verplichte velden ingevuld moeten worden, waardoor geen aanvullingen meer nodig zijn die zorgen voor tijdsverlies in het werkproces.

Daarnaast is kennisonderhoud op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling een belangrijke voorwaarde voor een kortere reactietijd. Uit de literatuur blijkt hoe ingewikkeld de definitie van kindermishandeling is (Baartman 2010, zoals geciteerd in van Leeuwen, 2013); en hoe lastig het is om kindermishandeling te signaleren (Bartelink en ten Berge, 2013). Daarom is het belangrijk kennis over kindermishandeling binnen de politie te versterken, zodat de politie kindermishandeling sneller signaleert. Verschillende mogelijkheden binnen de politie zijn benoemd, bijvoorbeeld het organiseren van themaochtenden gericht op kindermishandeling.

Tot slot is voldoende capaciteit fundamenteel voor het werkproces. Meer taken voor het kenniscentrum en uitbreiding tot een front office kindermishandeling politie impliceert een hogere capaciteit. Ook is het van belang de juiste capaciteit van Veilig Thuis te bepalen aangezien werd aangegeven dat de capaciteit voor het onderzoek te laag is en daardoor werkvoorraden ontstaan.

Literatuur, theoretische implicaties en vervolgonderzoek

In dit onderzoek komt naar voren dat binnen Veilig Thuis vooral tijdens de onderzoeksfase werkvoorraden ontstaan wat overeenkomt met het rapport van de Inspectie Jeugdzorg (2016). Wel werd in dat rapport aangegeven dat ook de wettelijke termijn voor de uitvoering van de triages van niet-spoedzaken niet gehaald werd, maar blijkt uit de interviews van dit onderzoek dat dit inmiddels wel lukt.

Dit onderzoek voorziet in verdere theorieontwikkeling over netwerken gericht op jongeren, maar ook op netwerken in het algemeen. De verschillende probleemgebieden die in het theoriedeel werden verwacht (proces, ICT en kennis) zijn in de interviews bevestigd en

daarnaast is een extra probleemgebied naar voren gebracht (capaciteit). Het lijkt logisch dat de knelpunten proces, ICT, kennis en capaciteit ook binnen andere netwerken gericht op jongeren een knelpunt kunnen vormen. De oplossingen die hiervoor zijn aangedragen, zoals het inrichten van efficiëntere werkprocessen gebaseerd op een stroomdiagram, meer standaardisering, kennisonderhoud en voldoende capaciteit kunnen mogelijk bijdragen aan een efficiëntere inrichting van andere netwerken.

Een beperking van dit onderzoek was dat niet het gehele netwerk, inclusief de zorgaanbieders, is onderzocht, waardoor eventuele vertragingen binnen het totale netwerk niet in kaart zijn gebracht. In vervolgonderzoek zou de totale reactietijd van het gehele netwerk onderzocht kunnen worden. Hierdoor zou de totale reactietijd van het netwerk, inclusief de zorgaanbieders, verkort kunnen worden waardoor kinderen in zorgwekkende situaties nog eerder hulp kan worden geboden.

Literatuur

- Ahaus, K., Huijsman, R., & Minkman, M.M.N. (2010). *Het Ontwikkelingsmodel voor Ketenzorg*. Gevonden op 1 maart 2016, op <http://www.rug.nl/research/healthwise/kennis/publicaties/2010/ahausmo2010.pdf>
- Alink, L., IJzendoorn, R. van, Bakermans-Kranenburg, M.J., Pannebakker, F., Vogels, T., & Euser, S. (2012). *Kindermishandeling in Nederland Anno 2010: De Tweede Nationale Prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen*. Leiden: Casimir
- Aos, S., Lieb, R., Mayfield, J., Miller, M., & Pennucci, A. (2004). *Benefits and costs of prevention and early intervention programs for youth*. (Document No. 04-07-3901) Olympia: Washington State Institute for Public Policy. Gevonden op 1 maart 2016, op http://www.wsipp.wa.gov/ReportFile/882/Wsipp_Benefits-and-Costs-of-Prevention-and-Early-Intervention-Programs-for-Youth_Appendix-A.pdf
- Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de, Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhof uitgevers.
- Baartman, H., & Hoefnagels, C. (2012). Emotionele mishandeling, een lastig te duiden begrip. *Tijdschrift Kindermishandeling*, 5.
- Baartman, H. (2013). *Derde Mulock Houwer-lezing: Eigen kracht, daadkracht en de kracht van solidariteit*. Gevonden op 1 maart 2016, op <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Eigen-kracht,-daadkracht-en-de-kracht-van-solidariteit.pdf>
- Baerveldt, C. (z.j.). *Vijf inhoudelijke eisen aan gemeentelijke netwerken rond kinderen en jongeren*. Ongepubliceerd manuscript.
- Baeten, P., Eijkern, L. van, Simon, M., & Pattje, W. (2014). *Veilig Thuis. VNG-Model Handelingsprotocol voor het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling*. Den Haag: VNG.
- Bartelink, C., & Berge, I. ten. (2013). *Beslissen over effectieve hulp in onveilige opvoedingssituaties: Literatuurreview*. Gevonden op 1 maart 2016, op [http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/\(311053\)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Beslissenoverveiligheid.pdf](http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/(311053)-nji-dossierDownloads-Watwerkt_Beslissenoverveiligheid.pdf)
- Beek, F. van. & Rutjes, L. (2009). *Kwaliteitsstandaarden Jeugdzorg Q4C. Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Berge, I. ten. (2008). *Instrumenten voor risicotaxatie in situaties van (vermoedelijke) kindermishandeling. Notitie op verzoek van de MOgroep jeugdzorg*. Gevonden op 1

- maart 2016, op <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Risicotaxatie-instrumenten-definitief-1dec08.pdf>
- Bonacich, P. (1987). Power and centrality: a family of measures. *American Journal of Sociology*, *92*, 1170–1182.
- Borgatti, S.P. (2005). Centrality and network flow. *Social Networks*, *27*, 55–71. doi: 10.1016/j.socnet.2004.11.008
- Borgatti, S.P., Carley, K., & Krackhardt, D. (2006). Robustness of centrality measures under conditions of imperfect data. *Social Networks*, *28*, 124–136. doi: 10.1016/j.socnet.2005.05.001
- Borgatti, S. P., Mehra, A., Brass, D. J., & Labianca, G. (2009). Network analysis in the social sciences. *Science*, *323*, 892-895. doi: 10.1126/science.1165821
- Burgess, R. L. (1968). Communication networks and behavioral consequences. *Human Relations*, *22*, 137- 159.
- Buis, S. (2005). Münchhausen by proxy. Een ondergesignaleerd probleem. *Tijdschrift over Kindermishandeling*, *19*, p.10-14.
- Carneiro, P. M., & Heckman, J. J. (2003). *Human capital policy*. Gevonden op 1 maart 2016, op <http://www.ucl.ac.uk/~uctppca/HCP.pdf>
- Caspi, A., & Silva, P.A. (1995). Temperamental qualities at age three predict personality traits in young adulthood: longitudinal evidence from a birth cohort. *Child-Development*, *66*, 486-498. doi: 10.2307/1131592
- De Gezondheidsraad. (2011). Verkregen op 1 januari 2016, op <https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/201111kindermishandeling.pdf>
- Deković, M., Slagt, M. I., Asscher, J. J., Boendermaker, L., Eichelsheim, V. I., & Prinzie, P. (2011). Effects of early prevention programs on adult criminal offending: A meta-analysis. *Clinical psychology review*, *31*, 532-544. doi: 10.1016/j.cpr.2010.12.003.
- Dijk, J.A.G.M. van. (2006). *The Network Society: Social aspects of new media (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Douma, L. & Hoes, M. (2012). *Handelen bij kindermishandeling en huiselijk geweld. Van signalering tot besluit*. Gevonden op 1 maart 2016, op https://www.boomhogeronderwijs.nl/documenten/kernproducten/9789059318618_inkijkexemplaar.pdf
- Dullaert, M. (2014). Preventie van kindermishandeling in gemeenten: van papier naar werkelijkheid. Gevonden op 1 april 2016, op

- <https://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/KOM0042014RapportKindermishandeling.pdf>
- Factsheet Kindermishandeling Gemeente Amsterdam. Gevonden op 5 april 2016, op https://www.amsterdam.nl/publish/pages/671453/2014_09_16_factsheet_kindermishandeling_september_2014.pdf
- Freeman, L.C. (1979). Centrality in networks: I. Conceptual clarification. *Social Networks*, 1, 215–239.
- Gottfredson, M.R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Haythornthwaite, C. (1996). Social network analysis: An approach and set of techniques for the study of information exchange. *Library and Information Science Research*, 18, 323–342.
- HKZ. (2007). *Multidisciplinaire eerstelijnsamenwerkingsverbanden*. Gevonden op 12 april 2016, op https://www.nen.nl/pdfpreview/preview_179201.pdf
- Hubbell, C.H. (1965). An input–output approach to clique identification. *Sociometry* 28, 377–399.
- Inspectie Jeugdzorg. (2016). De kwaliteit van Veilig Thuis Amsterdam-Amstelland stap 1. Gevonden op 1 april 2016, op <https://www.inspectiejeugdzorg.nl/documenten/Onderzoek%20naar%20de%20kwaliteit%20van%20Veilig%20Thuis%20Amsterdam%20Amstelland%20stap%201.pdf>
- IVRK. (1989). *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Gevonden op 1 april 2016, op <http://www.ivrk.nl/ivrk.pdf>
- Katz, L. (1953). A new index derived from sociometric data analysis. *Psychometrika* 18, 39–43. Gevonden op 12 april 2016, op <http://people.cs.vt.edu/badityap/classes/cs6604-Fall13/readings/katz-1953.pdf>
- Kraemer, H. C., Lowe, K. K., & Kupfer, D. J. (2005). *To your health: How to understand what research tells us about risk*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Leavitt, H. J. (1951). Some effects of communication patterns on group performance. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 46, 38–50.
- Leeuwen, M. van. (2014). *Digitale handreiking Aanpak Kindermishandeling*. Gevonden op 1 augustus 2016, op <http://www.voordejeugd.nl/attachments/article/1626/Digitale%20handreiking%20aanpak%20kindermishandeling.pdf>

- Lilley, S. (2007). *Cost benefit analysis of interventions with parents: literature review*. DCSF-RW008. Gevonden op 1 april 2016, op <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130401151715/http://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/DCSF-RW008.pdf>
- Meerding, J. (2005). De maatschappelijke kosten van kindermishandeling. In H. Baartman, R. Bullens & J. Willems (Eds.), *Kindermishandeling, de politiek een zorg* (pp. 46 – 64). Amsterdam, Nederland: SWP.
- Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling. (2011). Gevonden op 1 augustus 2016, op http://www.obs.wemelding.nl/images/moolhoek/downloads/Meldcode%20Huiselijk_Geweld_en_Kindermishandeling_sept_2013.pdf
- Melhuish, E., Belsky, J., & Barnes, J. (2010). Evaluation and value of Sure Start. *Disease in Childhood*, 95, 159-161. doi: 10.1136/adc.2009.161018
- Patterson, G.R., & Yoerger, K. (1993). Developmental models for delinquent behavior. In S. Hodgins (Ed.), *Mental disorder and crime* (140 - 172). Newbury Park, CA: Sage.
- Pattje, W. (2015). *Model voor de samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis, Politie en OM*. Gevonden op 1 april 2016, op https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/201509_model_voor_de_samenwerkingsafspraken.pdf
- Schermer, B. W., & Priester, T. (2015). *Overzicht wet- en regelgeving uitwisseling gegevens bij kindermishandeling*. Gevonden op 1 april 2016, op <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Overzicht-wet-en-regelgeving-uitwisseling-gegevens-bij-kindermishandeling.pdf>
- Taylor, M. (1969). Influence structures. *Sociometry*, 32, 490–502.
- Tijdschrift Kindermishandeling (2012). Gevonden op 1 augustus 2016, op http://www.augemagazine.nl/userfiles/usersdata/734/library/4514/pdf/gevolgen_van_kindermishandeling_wat_kost_een_mishandeld_kind_tijdschrift_kindermishandeling.pdf
- TNO. (2004). *Preventie en Gezondheid & Zorgnetwerk Land van Cuijk en Noord- Limburg. – Kwaliteitskader Ketenzorg*. Gevonden op 1 april 2016, op <http://publications.tno.nl/publication/100519/MeQT7F/tno-2004-kwaliteitskader.pdf>
- Tremblay, R.E. (2000). The development of aggressive behavior during childhood: what have we learned in the past century? *International Journal of Behavioral Development*, 24, 129-141. doi: 10.1080/016502500383232
- Vink, R. M. van den, Broek, H., Harten, L.V. van, Lenting, E., & Elzinga, P. (2015). Huiselijk geweld gemeld en dan...? Gevonden op 1 februari 2016, op

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/02/11/tk-bijlage-rapport-huiselijk-geweld-gemeld-en-dan>

Vogtländer, L. & Arum, S. van. (2015). *Triage Veilig Thuis. Bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik*. Gevonden op 3 augustus 2016, op https://vng.nl/files/vng/201503_triage_instrument_veilig_thuis_0.6_handleiding_fc.pdf

BIJLAGE 1

Beschrijving van de onderliggende aspecten van kindermishandeling (naar Baartman 2010, zoals geciteerd in van Leeuwen, 2013)

Geweld valt ten eerste onder kindermishandeling in het model van Baartman (Baartman 2010, zoals geciteerd in van Leeuwen, 2013). Dit kan zowel fysiek als emotioneel geweld betreffen. Fysiek geweld bestaat uit het toebrengen van verwondingen door bijvoorbeeld te slaan of te schoppen. Voorbeelden van emotioneel geweld zijn een kind met een te grote verantwoordelijkheid belasten of regelmatig kleineren.

Verder valt verwaarlozing onder kindermishandeling. In verwaarlozende situaties is er sprake van een tekort of nalatigheid: de opvoeder toont gebrek aan emotionele, empathische betrokkenheid en beschikbaarheid. Ook worden behoeften van het kind niet beantwoord (Baartman en Hoefnagels, 2012). Dit kan prenataal (voor de geboorte) plaatsvinden door bijvoorbeeld drugs en alcohol te gebruiken tijdens de zwangerschap. Voorbeelden van fysieke verwaarlozing zijn een kind geen onderdak bieden of geen goede voeding geven. Voorbeelden van emotionele verwaarlozing zijn een kind geen aandacht, grenzen of warmte bieden. Educatieve verwaarlozing vindt plaats wanneer een kind geen passend onderwijs wordt geboden. Wanneer een kind direct of indirect getuige is van geweld tussen ouders valt dat onder blootstelling aan huiselijk geweld. Blootstelling aan huiselijk geweld valt onder verwaarlozing.

Daarnaast valt seksueel misbruik onder kindermishandeling. Onder seksueel misbruik wordt verstaan het verrichten van seksuele handelingen bij of met het kind onder de 16, die niet passen bij de leeftijd of ontwikkeling van het kind, of waaraan het kind zich niet kan onttrekken (Douma en Hoes, 2012). Voorbeelden van seksueel misbruik zijn het tonen van pornografisch materiaal of het seksueel aanraken van het lichaam van een kind.

Onder exploitatie wordt een volwassene verstaan die een kind aanzet tot activiteiten die schadelijk zijn voor de veiligheid, het welzijn of de ontwikkelingen van het kind, om aan zijn eigen behoeftes te voldoen (Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, 2011). Exploitatie kan bestaan uit kinderarbeid, prostitutie of het produceren van pornografische producties met een kind.

Onder schending van het recht op zelfbeschikking van het kind wordt verstaan dat ouders hun kind de mogelijkheid ontnemen zelf keuzes te maken (Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, 2011). Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) is een ingreep in de

geslachtsorganen van meisjes en jonge vrouwen. Er zijn vier vormen die variëren van milde tot ernstige verminking (Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, 2011).

Eergerelateerd geweld is geweld als reactie op de (vermeende) schending van de eer van een man of vrouw (Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, 2011). Voorbeelden zijn bedreiging, uithuwelijking en moord. In een gedwongen uithuwelijking heeft één van beide huwelijkspartners geen zeggenschap binnen het huwelijk en stemt er niet mee in. Indoctrinatie is het systematisch en eenzijdig onderwijzen van aanvechtbare overtuigingen of opvattingen, met de bedoeling dat deze kritiekloos worden aanvaard (Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling, 2011).

Het syndroom van Münchhausen by Proxy houdt in dat de ouders van een kind behoefte hebben aan aandacht van artsen en hulpverleners en daarom hun kind ziek maken of verzinnen dat hun kind ziek is (Buis, 2005). Voorbeelden zijn het toepassen van geweld bij het kind, uithongering, slechte voeding of het geven van drugs.

BIJLAGE 2

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

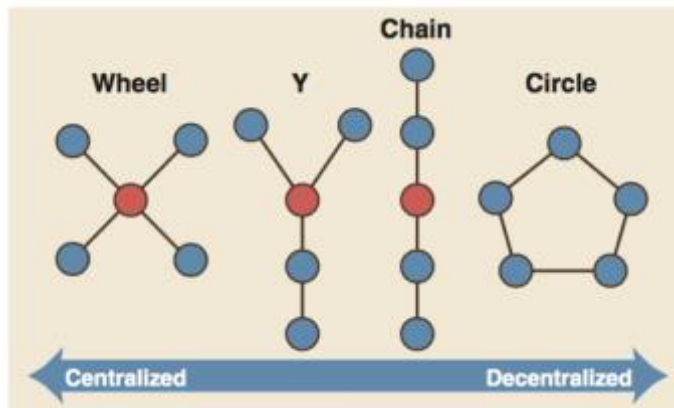
Stap 2: Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van Veilig thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Of een deskundige op het gebied van letselduiding.

Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).

Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. En bij twijfel altijd Veilig thuisraadplegen.

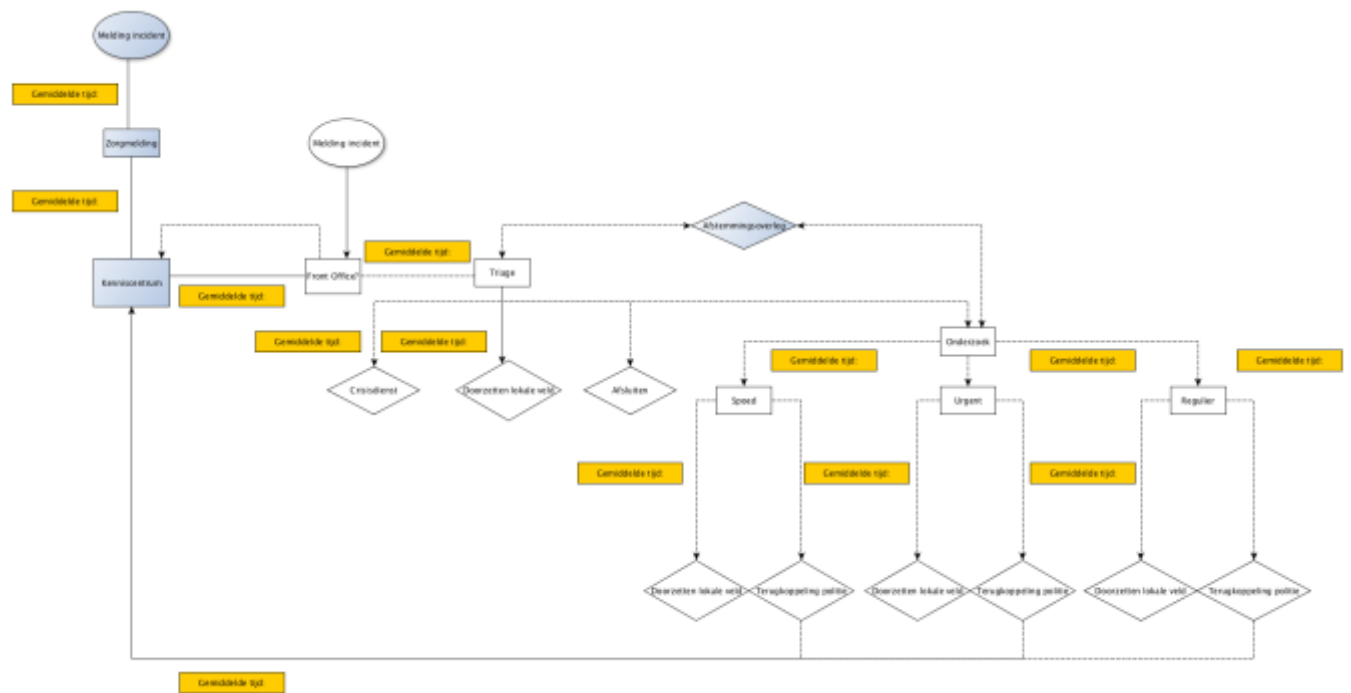
Stap 5: Beslissen over zelf hulp organiseren of melden.

BIJLAGE 3

Figuur 4. Centrale en decentrale netwerken onderzocht door Bavelas en collega's en beschreven door Leavitt (1951). Elk knooppunt representeert een persoon en elke lijn representeert een kanaal voor interpersoonlijke communicatie. De meest centrale knoop in het netwerk is rood gekleurd.

BIJLAGE 4

Figuur 5. Stroomdiagram van de huiselijk geweld meldingen en de zorgmeldingen gebaseerd op literatuur (Baeten, van Eijkern, Simon & Pattje, 2014; Pattje, 2015).

BIJLAGE 5

Tabel 2.

Topiclijst interviews politie en Veilig Thuis

	Politie			Veilig Thuis				
	Incident	Zorgmelding	Kenniscentrum	Frontoffice	Triage	Onderzoek	Doorzetten lokale veld	Terugkoppeling Politie
Welke elementen binnen de politie vertragen de reactietijd op dit gebied en welke oplossingen zijn hiervoor te bedenken?								
Welke elementen binnen Veilig Thuis vertragen de reactietijd op dit gebied en welke oplossingen zijn hiervoor te bedenken?								

BIJLAGE 6

Beschrijving van de flow van de meldingen huiselijk geweld en de zorgmelding

Uit de gesprekken met medewerkers van de Politie kwam naar voren dat er verschillende routes zijn voor huiselijk geweld en kindermishandeling. De huiselijk geweld route is gericht op volwassenen (18+). Er werd aangegeven dat een melding van een incident op de meldkamer binnenkomt, waar een eerste schifting plaatsvindt (*prio één t/m vijf*). Huiselijk geweld meldingen vallen meestal onder *prio één*, waarbij een eenheid binnen tien minuten aanwezig dient te zijn. Vanuit het Realtime Intelligence Center (RTIC) wordt tegelijkertijd extra informatie opgezocht en meegegeven aan de noodeenheid. De agent die naar de melding is gegaan, maakt vervolgens een bericht op (*mutatie HG*) in de Basisvoorziening Handhaving (BVH), het registratiesysteem waar de Politie mee werkt. Wanneer kinderen op het adres woonachtig zijn, dient ook een zorgmelding opgemaakt te worden. Wanneer de *mutatie HG* is opgemaakt wordt deze naar het kenniscentrum gestuurd, waar de melding wordt gecontroleerd en verreikt, alvorens het per mail naar Veilig Thuis wordt verstuurd.

De route voor kinderen en jongeren (18-) is anders dan bij meldingen voor huiselijk geweld. Volgens een beleidsdocument dienen zorgmeldingen door politiefunctionarissen te worden opgemaakt bij 1) minderjarige kinderen in zorgwekkende situaties 2) kinderen onder de 12 die een strafbaar feit plegen 3) huiselijk geweld waar kinderen woonachtig zijn 4) zwangere vrouwen in zorgwekkende situaties 5) psychische en/of verslavingsproblematiek, vervuiling, multiproblematiek 6) een crisissituatie waar reeds een hulpverleningsinstantie ter plaatse is geweest 7) of een zorgsignaal van het signaleringsinstrument 12- Prokid (een risicosignaleringsinstrument). Er werd aangegeven dat wanneer zorgmeldingen zijn opgemaakt in het BVH, ze automatisch verstuurd worden naar de mailbox van het kwaliteitscentrum. Daar wordt de zorgmelding gecontroleerd, verreikt en op definitief gezet. Daarna wordt de melding verstuurd via de Collectieve Opdrachten Routeer Voorziening (CORV), een digitaal knooppunt voor het formele elektronische berichtenverkeer tussen justitiële partijen en het gemeentelijke domein.

Bijlage 7 Lijst met afkorting

FO	Front Office
HG	Huiselijk geweld
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
BVH	Basisvoorziening Handhaving
RTIC	Real Time Intelligence Center
Prio	Prioriteit